

Jumalateenistus Nõos K, 06.01.21, kolmekuningapäev

Lektsioonid: Mi 4:1–4; 1Tm 3:16

Pihikõne: Mt 14:27

Jutlus: Mt 1:1–12

Laulud: 54 (1–4); 56 (1–3, 4); 57 (1–4); 55 (1–6)

Kui nüüd Jeesus oli sündinud kuningas Heroodese ajal Juudamaal Petlemma linnas, siis vaata, hommikumaalt saabusid tähetargad Jeruusalemma ja küsisid: „Kus on see juutide vastsündinud kuningas? Me nägime tema tähte tõusmas ja oleme tulnud teda kummardama.” Seda kuuldes kohkus kuningas Herodes ja kogu Jeruusalemm koos temaga. Ja ta kutsus kokku kõik rahva ülempreestrid ja kirjatundjad ning päris nende käest, kus Messias pidi sündima. Need ütlesid talle: „Petlemmas Juudamaal, sest nõnda on kirjutatud prohveti käe läbi: Ja sina, Petlemm Juudamaal, ei ole Juuda vürstkontadest hoopiski kõige pisem, sest sinust lähtub Valitseja, kes hoiab mu Iisraeli rahvast kui karjane.” Seepeale laskis Herodes tähetargad salaja enda juurde kutsuda, päris nendelt täpselt aega, millal täht oli paistma hakanud, ja saatis nad Petlemma, öeldes: „Minge ja uurige täpselt välja, kes see laps on! Ja kui te olete ta leidnud, teatage mulle, et ka mina saaksin minna teda kummardama.” Tähetargad kuulasid kuninga jutu ära ning asusid teele. Ja vaata, täht, mille tõusmist nad olid näinud, käis nende eel, kuni jäi seisma selle paiga kohale, kus oli laps. Tähte nähes rõõmustasid nad üliväga. Ja majja sisse astudes nägid nad last koos Maarja, tema emaga, ja kummardasid teda tema ette maha heites, avasid oma aarded ning andsid talle kinke: kulda, viirukit ja mürrit. Ja kui neid unenäos hoiatati, et nad ei läheks enam Heroodese juurest läbi, läksid nad teist teed tagasi oma maale.

Kolmekuningapäev on tore püha, mille aluseks olev eksootiline lugu kolme idamaa kuninga või tähetarga rännakust taevaste märkide järgi Jeesuslapse juurde on juba iseenesest väärt, et seda meenutada.

Sellele loole lisandub tänavu aga ka teaduslik „tugi“, tõsiasi, et n-ö Petlemma täht, Jupiteri ja Saturni orbiitide kokkulangemine oli nähtav justnimelt jõulude eel, 21. detsembril 2020. Loodetavasti aitab see asjaolu kauge ja müütilisse loori mähkunud loo, võib-olla isegi Kristuse sünni ja laiemalt kristluse ka kaasaja inimesele lähemale tuua.

Kui aga inimene on kristluse ja kiriklike pühade sisu vastu suuremat huvi tundma hakanud, siis ta näeb, et kolmekuningapäeval, nagu ka teistel pühadel, on kirikus oma ajalugu ja teoloogiline tähendus.

Selle püha ajaloo kohta praegu vaid niipalju, et vanas kirikus, esmalt just idakirikus tähistatigi Jeesuse sünni 6. jaanuaril. Tõsi, teemadena lisandusid siia peale kolme idamaa targa külaskäigu ka Jeesuse ristimine ja Kaana pulma imetegu. Hiljem läänekirikus nihutati kaks viimatinimetatud teemat teistele päevadele. Meie näiteks tähistame Kristuse ristimispüha eeloleval pühapäeval.

Milline on aga kolmekuningapäeva teoloogiline tähendus?

Kõige lihtsamalt öeldes tähistab see päev Jumala Poja tulekut sellesse maailma. Sellisena ei erinegi kolmekuningapäeva sõnum mitte millegi poolest jõulusõnumist. Siiski rõhutab saksa piibliteadlane Gottfried Voigt, et jõulusõnumile lisandub kolmekuningapäeval asjaolu, et Jumala Pojas olev taevane auhiilgus ehk kirkus avanes nüüd usklikule inimestele ja nad võisid seda näha. Voigt viitab siinjuures tuntud kirjakohtale Jh 1:14: „Ja Sõna sai lihaks ja elas meie keskel, ja me nägime tema kirkust nagu Isast Ainusündinu kirkust, täis armu ja tõde.“

Evangelist Johannes ütleb selle olulise lause meie-vormis. Kuid kes on siis need „meie“, kes Jumala Poja kirkust näevad? Nagu öeldud, on need usklikud inimesed, need kellele Püha Vaim on andnud n-ö vaimusilmad Issanda kirkust näha.

Kes on jõululoos inimesed, kelle kohta seda võib ütleda? Loomulikult Maarja ja Joosep, kes aimasid vaimus midagi juba enne Jeesuse sünni. Kuid kindlasti ka Petlemma lähistel õitsil olnud karjased, kes said ilmutuse Jumala inglitelt, ruttasid Petlemma ja rõõmustasid Jeesuslapse nägemise üle. Meie tänasest kirjakohtast lisanduvad sellesse nimistusse ka kolm idamaa tähetarka, tõenäoliselt

Babüloonia astroloogi, kes said Jumalalt loodusliku märgi abil kutse võtta ette pikk ja ohtlik rännak, et austada sündinud juutide kuningat.

Kõigi nimetatute teod kõnelevad sellest, et nende südant täitis Jeesuslapsega kohtudes ülim rõõm ja hardumus. Küllap tähendas see seda, et nad nägid Jeesuslapses Issanda „kirkust nagu Isast Ainusündinu kirkust, täis armu ja tõde“!

Ent kõigi nende juures on veel üks ühine joon: nad kohtusid füüsiliselt Jeesuslapsega. Jeesuse vanemate puhul on see muidugi iseenesestmõistetav, kuid Jeesuslapsega kohtusid ka karjased ja tähetargad. Karjased ja tähetargad ei jäänud rahule neile teadaoleva infoga, et kusagil on sündinud Messias ehk Kristus ehk (tähetarkade jaoks) juutide kuningas. Ei, nad läksid seda õhinal ise vaatama ja kohtusid nõnda Jumala Pojaga.

Siit võib teha ühe järelduse, mis võib-olla tundub triviaalne, kuid mida tuleb ikka ja jälle rõhutada, eriti tuntud piiblilugude ja pühade taustal. Nimelt, Issanda nägemiseks tuleb Tema juurde minna. Tuleb võtta ette teekond, mis on iga inimese puhul erinev ja seetõttu ettearvamatu. See, kelles elav Issanda kutse on piisavalt tugev, et ületada patuse loomuse vastupanu, võtab selle teekonna ette ja läheb Issandat otsima. Ning kes otsib see leiab! Kas juhatab inimese Issanda juurde siis Petlemma täht, teaduslikult seletatav loodusnähtus või miski muu – see pole tähtiski, sest Jumal leiab iga inimese puhul sobiva lahenduse. Inimese ülesanne on aga see kutse vastu võtta ja teele asuda.

Sellega seoses tekkis mul mõte virtuaalreaalsusest, mis viimase aasta viiruspandeemia puhul on erilise tähtsuse omandanud. Võimalikult palju kohtumisi püütakse nüüdsel ajal toimetada virtuaalselt, n-ö kontakti omamata. Osalt on selline suhtlemisviis võib-olla põhjendatud, nt veebikoosolekud, millest saavad osa võtta ka need, kes isolatsiooni või geograafilise distantsi tõttu oleksid füüsilisest koosolekust muidu loobunud.

Kuid kirik ei saa kunagi muutuda lõpuni virtuaalseks, sest Issandat ei saa kogeda virtuaalselt. Muidugi võib nüüd keegi küsida, kas siis Jeesus Kristus polegi meie juures iga päev maailma ajastu lõpuni? Miks ei võiks ta siis usklite juures olla virtuaalselt?

Muidugi võib, aga mitte sakramentides, mis asendavad füüsilist kohtumist inimese Jeesusega, milleks tema kaasaaegseil oli õnnistusrohke võimalus, meil aga mitte. Ülestõusnud Jeesusega kohtumiseks tuleb vastu võtta sakramenti – ristimist ja armulauda – ja seda tingimata füüsiliselt. Olen kuulnud ja lugenud jutte distantsilt ristimisest ja armulaua jagamisest, kuid neil puudub minu meelest teoloogiline õigustus, mh just eelnimetatud põhjusel.

Ka tuli mulle tänase kolmekuningapäeva kirjakohta üle mõtiskledes pähe, kui oluline on, et kuningaid oli kolm ja mitte üks. Kõnelesin ennist ettearvamatust teekonnast, mille peab ette võtma igaüks, kes tahab Issandaga kohtuda ja teda näha. Kuid seda teekonda alustada ja, veelgi enam, seda käia on julgem hulgakesi kui üksinda.

Ka karjased said ingli teadet kuulates, ingliskoori nähes ja Petlemma Jeesuslast otsima minnes toetuda üksteisele ja üksteist julgustada, hiljem samuti üksteisega oma rõõmu jagada.

Sellist usutee-kaaslust võimaldab Kristuse kogodus. Usuteed ei pea käima üksinda, ehkki Issanda kutse võib olla antud igale usklikule individuaalselt. Usuteed võib käia kogodusena, sest siis saab väsides teistele toetuda või nõutuks jäädes teistelt nõu küsida. See, kes arvab, et ta saab oma usutee üksi ära käidud, võib muidugi olla saanud Issandalt erilise kutse, nagu nt apostel Paulus (ehkki temalgi oli kaastöölisi), kuid tõenäolisemalt jääb ta hätta, sest tema patune loomus võib talle luua ületamatuid takistusi.

Niisiis on kolme kuninga eeskuju väga hea kõigile koguduseliikmeile, pealegi on kolm lihtsalt hea arv, sest viitab Kolmainsusele.

Tänases piibliloos on aga veel üks tegelane, kes teatab samuti oma soovist Jeesuslast otsima minna. See on kuningas Herodes Suur. Võiks öelda, et tema soov oli silmakirjalik: oli ju ta eesmärgiks juutide kuningas kui oma konkurent hävitada.

Ent kui Herodesese juhtumi puhul veidi mõttel lennata lasta, siis võiks ju arutleda, et ükski põhjus Jumala juurde minekuks pole liiga halb. Ka Paulus asus ju teele Damaskuse poole, et enda arvates Jumalat teenida, tegelikult aga sealseid kristlasi taga kiusata, kuid sai teel Issandalt hoopis teistsuguse kutse. Ka peab Paulus võimalikuks, et evangeeliumi kuulutatakse kiusu pärast. Ta ütleb Fl 1:16–18: „Ühed teevad seda armastusest, teades, et ma viibin siin evangeeliumi eest kostmiseks,

teised kuulutavad aga Kristust kiusu pärast, mitte puhta meelega, arvates võivad suurendada mu vangipõlve viletsust. Aga mis sellest! Kui Kristust kuulutatakse igal kombel, olgu tagamõttega, olgu tõemeeli, siis selle üle ma rõõmustan.“

Küllap aga juhtus Heroodese puhul seesama, mis Jeesuse jüngri Juuda ja Jeesuse surmamõistja Pilaatuse puhul. Osa nende südamest ehk soovis Jeesusega kohtuda, teda mõista ja tema kirkustki kogeda. Teine osa aga oli saatana võimu all ja muretses maiste asjade pärast: Heroodese puhul troonikonkurendi pärast, Juuda puhul raha või isegi mingi petliku tõe kättesaamise pärast, Pilaatuse puhul aga oma ametiväärrikuse ja positsiooni säilitamise pärast. See, mis nende kolmega viimselt juhtus, on kurva näitena meile hästi teada.

Siit näeme, kuivõrd vaearikas võib olla inimese teekond Jumala kirkuse juurde ja kuidas see võib, eriti üksiküritajate puhul, kurvalt lõppeda.

Nõnda olgu siis tänase kolmekuningapäeva sõnum meile selles, et, olles saanud Issanda kutse, mingem kindlasti teele, otsigem endasuguste otsijate seltsi ning võitkem Issanda abiga ja üheskoos ära varitsevad kiusatused.

Õnnistatud kolmekuningapäeva teile, armsad õed ja vennad Kristuses!

Aamen.